

ГЕНДЕРНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ КРАЇНИ

Ортіна Г.В.,

доктор наук з державного управління,
завідувач кафедри публічного управління, адміністрування та права,
Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного,
м. Мелітополь, Україна

Жінки десятиліттями боролися за те, щоб зайняти своє місце в суспільстві на рівні з чоловіками. За результатами останніх досліджень перепису населення США, жінки заробляють лише 77 % того, що заробляють чоловіки за той самий обсяг роботи. Дуже рідко можна зустріти жінок на керівних посадах у великих компаніях. Жінки, які йшли в декретну відпустку, часто не могли відновитися на робочому місці, оскільки стикалися з дискримінацією або застарілими уявленнями про те, що жінка вже нічого не може досягти, якщо вона завагітніла та стала матір'ю.

Порушення прав жінок у сфері управління пов'язані з історичними традиціями політичної культури, у корі» не ними як в діяльності політичних інститутів, так і в свідомості людей.

Існує думка, що працювати під керівництвом жінки — завдання не з легких. Керівників розрізняють за статевою ознакою, а ділові якості при цьому залишаються «за кадром». Функція керівника — об'єднувати людей в колектив, планувати і координувати їх дії і здійснювати контроль над виконанням своїх розпоряджень. Для цього мало бути професіоналом, необхідно стати лідером. Підлеглі повинні визнавати безперечний авторитет начальника, який здатний бачити далі, уміє брати на себе відповідальність, що все це мало нагадує жінку — м'яку і опікувану.

Впровадження гендерних стандартів останнім часом набуває особливого значення в політичних процесах нашої держави. Про це свідчить, зокрема, аналітична доповідь «Цілі Розвитку Тисячоліття: Україна», ціль шоста «Забезпечення гендерної рівності», де відзначається, що «недостатнє представництво жінок на вищих рівнях прийняття рішень не лише суперечить принципам паритетної демократії, а й знижує ефективність державного управління, спричинює недостатню увагу до проблем соціальної політики». Як відомо, в Україні європейська інтеграція визначена головним напрямом державної політики. Водночас стратегічною метою України є досягнення європейських стандартів у всіх сферах життя: політичній, економічній, соціальній, в тому числі у сфері гендерної рівності. Так, у сфері праці жінки частіше програють у конкурентній боротьбі за «гарне» місце, що дозволяє економістам і соціологам говорити про існування гендерної сегрегації у сфері професійної зайнятості. Під гендерною професійною сегрегацією за ознакою статі розуміється тенденція працевлаштування жінок за строго визначеними професіями, галузями зайнятості і посадовими категоріями. Розрізняють два види гендерної сегрегації у сфері зайнятості: горизонтальну й вертикальну. У межах однакових сфер зайнятості чоловіки й жінки мають зовсім різні перспективи просування, тобто статусні наслідки певних занять різні для чоловіків і жінок. Особливо це помітно у сфері управління — що вищий соціальний статус посади, тим менша імовірність, що її обійматиме жінка. За даним досліджень, у сфері приватного бізнесу підприємств, які працюють під керівництвом жінок, утричі менше, ніж підприємств, де головує чоловіки.

Суспільство, що перебуває в такій несприятливій обстановці, у якій є нині Україна, не може не відчувати потреби у примноженні внеску жінок у вирішення загально-суспільних проблем. Воно просто вимушене сприяти ширшому залученню жінок до всіх форм громадської, соціальної та політичної активності і задля цього пропонуються наступні заходи:

— усувати будь-які як явні, так і приховані форми дискримінації жінок на роботі, в житті, в політиці;

— використовувати правові та організаційно-політичні заходи для забезпечення рівного доступу жінок до процесу прийняття рішень. Адже в конституціях усіх демократичних держав йдеться про створення рівних можливостей для самореалізації (в усіх сферах, зокрема й у політиці) кожного індивіда, незалежно від віку, статі, етнічної, класової чи іншої групової приналежності. Ініціатива та основні зусилля мають виходити від самих громадян. Це стосується не лише жіночих, а й усіх громадських організацій, які, нашою хурочись на нерозуміння влади, мають не обурюватись, а боротись. Для цього у їхньому розпорядженні є такі канали впливу:

— формування громадської думки через ЗМІ;

— вплив на законодавчий процес через своїх представників у парламенті, через лобістські групи та через масові акції;

— вплив на владні структури в цілому (не зайвою, наприклад, є спроба мати своїх людей у виконавчих структурах та в органах місцевого самоврядування);

— поступове формування іншого ставлення до суспільної ролі жінки у школі та в процесі домашнього виховання.

Узагальнюючи, можна сказати, що однією з основних причин того, що проблема гендерної рівності все ще не набула політичного значення в українському суспільстві — це є несприйняття її як складової процесу демократизації та реалізації прав людини. Незважаючи на тривалу співпрацю в рамках проектів Ради Європи та проголошений курс на європейську інтеграцію, наша держава ще не досягла рівня європейських вимог у сфері гендерної рівності. Гендерні перетворення у політико-правовій системі і в суспільстві в цілому — процес складний і тривалий. Водночас забезпечення рівного доступу до процесу прийняття рішень для чоловіків і жінок є однією з важливих умов сучасної України.

Література

1. Головніова І.В., Найдовська І.В. Жіноча самореалізація: гендерно-рольовий аспект // Вісник Харківського державного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди. Психологія. – 2001. – Вип. 7. – С. 37–43.
2. Голубева О. Зміст гендерних стереотипів сучасних підприємців // Соціально-психологічний вимір демократичних перетворень в Україні / За ред. Максименка С.Д., Шайгородського Ю.Ж. та ін. — К.: Український центр політичного менеджменту, 2003. – С. 232–240.
3. Ортіна Г. В. Гендерні аспекти лідерства в практиці управління / Г.В. Ортіна // Економіка та держава. – 2012. – №. 7. – С. 31-32.

4. Ортіна Г. В. Жінка як основа миролюбивої політики / Г.В. Ортіна // Соціальне прогнозування та проектування майбутнього країни: проблеми мира та не насильства в змінах глобального порядку: матеріали ІХ Міжнар. наукової конференції, 2019. – 49–51.
5. Олексенко Р.І. Антропологічні горизонти гендерної нерівності: від релігійних канонів до бізнесових викликів / Р.І. Олексенко, Г.В. Ортіна, І.В. Колокольчикова, О.В. Сизоненко // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2018 - № 74. – С.81—94.